

Giải pháp nâng cao năng lực *Tự học hát dân ca* cho sinh viên Sư phạm Âm nhạc Trường Đại học Sư phạm – Đại học Đà Nẵng

Nguyễn Thị Thu Phương

ThS. Trường ĐH Sư phạm - Đại học Đà Nẵng

Received: 2/12/2024; Accepted: 9/12/2024; Published: 12/12/2024

Abstract: An essential goal in education at the university level is self-study capacity because it enables students to distribute their study time, search for information, and accumulate knowledge. Self-study folk singing is extremely important for students majoring in Music Education at the University of Science and Education - The University of Da Nang. Therefore, the author surveyed and interviewed 90 students who have been studying the Folk Singing module. The survey results have clarified the situation of students' self-study capacity in folk singing. Based on these findings, some solutions are suggested to enhance the students' self-study capacity in folk singing.

Keywords: Self-study capacity, folk singing, students.

1. Đặt vấn đề

Trong xã hội hiện đại, tri thức của nhân loại không ngừng mở rộng và giáo dục đại học (GDĐH) theo phương pháp (PP) truyền thống trở nên yếu thế trong việc đáp ứng nhu cầu khám phá tri thức của người học. GD ĐH cần có một PP cho phép người học tự tích lũy kiến thức mà không bị giới hạn bởi khối lượng nội dung kiến thức, thời gian và không gian học tập. Từ nhu cầu thực tiễn trên, tự học (TH) đã ra đời như một kết quả tất yếu và dần trở thành một phận quan trọng không thể tách rời của GD ĐH. TH là khâu quan trọng để có thể tạo ra nội lực nhằm nâng cao chất lượng đào tạo của các trường đại học.

Phát triển năng lực TH đang thành một yêu cầu cấp bách, một nhiệm vụ quan trọng trong công tác đào tạo đại học hiện nay. Hiện nay, năng lực TH Hát dân ca (HDC) của SV Sư phạm Âm nhạc (SPAN) tại Trường ĐH Sư phạm – ĐH Đà Nẵng (ĐHSP -ĐHĐN) còn nhiều hạn chế. Vì vậy, bài báo sẽ nêu một số vấn đề về thực trạng và các giải pháp phát triển năng lực THHDC cho SVSPAN tại Trường ĐHSP – ĐHĐN.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Năng lực tự học

Có nhiều cách hiểu khác nhau về năng lực TH. Theo GS. Nguyễn Cảnh Toàn (2): “*Năng lực TH* được hiểu là một thuộc tính KN rất phức hợp. Nó bao gồm KN và kỹ xảo cần gắn bó với động cơ và thói quen tương ứng, làm cho người học có thể đáp ứng được những yêu cầu mà công việc đặt ra. Theo V.A. Cruchexki (1): “*Năng lực TH là chìa khóa tiếp nhận tri thức với quan niệm của thời đại là học tập suốt*

đời. Năng lực TH bao gồm tư duy tích cực, độc lập, sáng tạo”.

Như vậy, năng lực TH là khả năng xác định các nhiệm vụ học tập một cách tự giác, chủ động. Đồng thời, người học có thể tự đặt ra mục tiêu học tập và phân đầu thực hiện được mục tiêu đã đề ra. Phát huy năng lực TH không những góp phần hoàn thiện kiến thức, KN mà còn là cơ hội giúp người học vận dụng kiến thức, KN vào giải quyết các vấn đề đặt ra trong thực tế.

Các yếu tố ảnh hưởng đến năng lực TH của SV bao gồm: Yếu tố chủ quan (xác định mục tiêu học tập của SV, nhận thức; hình thức và PP); Yếu tố khách (nội dung chương trình, PP đào tạo, giáo trình tài liệu học tập, CSVC trang thiết bị học tập, môi trường xung quang, các hoạt động chính sách liên quan đến vấn đề TH, PP đánh giá, sự hỗ trợ từ gia đình và bạn bè).

2.2. Sự cần thiết của phát triển năng lực tự học Hát dân ca

Phát triển năng lực THHDC mang lại nhiều giá trị to lớn trong mục tiêu đào tạo SV ngành SPAN:

- Thứ nhất, hoạt động THHDC giúp SV hiểu biết thêm về những tinh hoa của AN dân tộc, góp phần hình thành thẩm mỹ AN cao đẹp cho SV, giáo dục SV tình yêu quê hương đất nước, con người VN. Ngoài ra, học phần này cũng góp phần quan trọng trong sự hình thành nhân cách, lối sống lành mạnh, tư tưởng đạo đức đúng đắn cho SV, tư tưởng ấy bao gồm phương hướng chính trị đúng đắn, lý tưởng hoài bão cao xa, tu dưỡng phẩm chất lành mạnh, tư tưởng tình cảm tốt đẹp.

- Thứ hai, hoạt động này tạo ra cơ hội cho SV củng cố và nâng cao chất lượng giờ học hát dân ca trên lớp.

- Thứ ba, hoạt động này giúp SV phát triển khả năng quản lý thời gian, tra cứu, đọc và phân tích tài liệu.

- Thứ tư, hoạt động này góp phần hình thành thói quen TH và học tập suốt đời cho SV.

2.3. Thực trạng về tự học Hát dân ca của SV Sư phạm Âm nhạc Trường ĐHSPT – Đại học Đà Nẵng hiện nay

Nhằm đánh giá đúng thực trạng THHDC của SVSPAN tại Trường ĐHSPT – ĐHĐN, chúng tôi tiến hành khảo sát trên 90 SV ở hai khối lớp, 45 SV lớp 21 SAN (năm thứ ba) và 45 SV lớp 22 SAN (năm thứ tư). Sử dụng PP phiếu điều tra chúng tôi thu được kết quả như sau:

*** Nhận thức và thái độ của SV về hoạt động THHDC**

Kết quả khảo sát cho thấy, phần lớn SV nhận thức THHDC là hoạt động cần thiết của trong quá trình học tập của mỗi cá nhân. Có 65,55% SV cho rằng THHDC là hoạt động quan trọng, 27,78% SV cho rằng THHDC là hoạt động rất quan trọng và cần thiết cho quá trình học tập. Như vậy, có 93,33% SV đã nhận thức được tầm quan trọng của THHDC. Tuy nhiên, còn có một số SV (6 SV - 6,66%) chưa nhận thức được vai trò quan trọng của THHDC.

*** Thời gian dành cho hoạt động THHDC trong 1 tuần của SV:**

Kết quả khảo sát cho thấy, số lượng SV dành ≤ 1 tiết/tuần cho THHDC chiếm số đông (76,67%). Số lượng SV dành thời gian 1 - 2 tiết/tuần cho THHDC là rất khiêm tốn, chỉ chiếm 20% trên tổng số lượng SV. Đáng chú ý, chỉ có 05 SV (5,56%) dành thời gian > 2 tiết cho THHDC. Có 03 SV (3,33%) không thực hiện bất kỳ hoạt động THHDC nào.

Như vậy, so với quy định chung, thời gian TH tối thiểu cho 1 học thực hành 02 tín chỉ là 2 tiết 1 tuần, đa số SV dành thời gian cho THHDC là chưa đủ.

*** Phương pháp và hình thức THHDC của SV**

Kết quả thống kê cho thấy, phương pháp và hình thức THHDC của SV chủ yếu là luyện tập cá nhân (58,89%), rất ít SV lựa chọn luyện tập nhóm (22,22%) và tìm đọc, nghiên cứu và phân tích tài liệu (14,56%). Bên cạnh đó, vẫn có 3,33% SV không thực hiện PP và hình thức THHDC nào.

*** Những khó khăn trong hoạt động THHDC của SV**

Kết quả thống kê cho thấy, SV gặp nhiều khó khăn

trong quá trình THHDC; SV không thực hiện được kế hoạch học tập (36,67%); SV không lập được kế hoạch rõ ràng và có tính khả thi (21,11%); Không có bạn học cùng trao đổi và thảo luận (20%); Thiếu tài liệu tham khảo và phương tiện học tập (17%); Không nắm bắt vững kiến thức và KN được học ở lớp (1,11%).

Nhận xét, trong hoạt động THHDC của SVSPAN tại trường ĐHSPT – ĐHĐN, mặc dù đa số SV nắm được vai trò quan trọng của THHDC nhưng dành quá ít thời gian cho hoạt động này. Hình thức và PP học tập chủ yếu là luyện tập cá nhân, rất ít SV tham gia luyện tập nhóm và tìm đọc, nghiên cứu tài liệu.

2.4. Giải pháp nâng cao năng lực tự học Hát dân ca cho SV

2.4.1. Giải pháp dành cho SV

- **Bồi dưỡng nhận thức và thái độ đối với THHDC:** Nhận thức đúng thì hành động mới đúng. Ngay từ khi nhập môn, SV phải nhận thức đúng đắn về tầm quan trọng của hoạt động THHDC. Thông qua hoạt động THHDC, SV một lần nữa được củng cố kiến thức và KN về HDC, đồng thời, có cơ hội mở rộng kiến thức và nâng cao KN, kỹ xảo về HDC. Từ nhận thức đúng đắn về THHDC, SV hình thành thái độ học tập tích cực và có ý thức thường xuyên nâng cao năng lực THHDC của bản thân.

- **Hình thành thói quen THHDC:** Hình thành thói quen THHDC là rất quan trọng vì kết quả tích lũy và nâng cao kiến thức, phát triển KN về HDC của bản thân SV là một quá trình lâu dài và liên tục. Để có thể hình thành thói quen THHDC, ngoài ý thức kỷ luật của bản thân, SV cần học có chọn lọc, học có tư duy phản biện và có kế hoạch.

- **Học có chọn lọc:** SV tìm hiểu cần GV tư vấn về nguồn tài liệu nhằm đảm bảo độ tin cậy của tài liệu. Lựa chọn đúng tài liệu giúp SV đọc đúng tri thức cần được trang bị, tránh lãng phí thời gian vào những nội dung không thực sự cần thiết. Tiếp cận tài liệu bổ ích cũng tạo ra hứng thú học tập đối với người học.

- **Học có kế hoạch:** SV nên xây dựng thời gian biểu cho việc THHDC cụ thể, rõ ràng và hợp lý, sao cho hài hòa giữa hoạt động THHDC và các hoạt động khác. Điều này sẽ tạo điều kiện cho THHDC diễn ra thuận lợi và hiệu quả. Nếu SV không xây dựng được thời khóa biểu cho THHDC thì sẽ không thể hình thành được thói quen TH lâu dài. Xây dựng thời gian biểu là một trong những bước đầu tiên của THHDC, kết quả của bước này có ảnh hưởng đáng kể đến hiệu quả của THHDC.

- **Nâng cao khả năng THHDC thông qua khả năng tiếp thu bài giảng:** Để có thể THHDC hiệu quả, SV

cần nắm vững kiến thức và KN về HDC trong giờ học chính khóa. Trong giờ học, SV cần ghi chép đầy đủ kiến thức, tích cực thực hành HDC để GV kịp thời đưa ra nhận xét, góp ý.

- *Rèn luyện kỹ năng TH với các phương pháp học tập hiệu quả*: SV cần trang bị những PP hỗ trợ như phương pháp tìm tài liệu, đọc tài liệu, ghi chép tài liệu, sơ đồ kiến thức, học với giáo trình, học với phương tiện dạy học (băng đĩa nhạc, mp3, youtube...), PP đặt câu hỏi, làm việc nhóm, học thông qua semina hoặc nghiên cứu khoa học, đi thực tập, thực tế

- *Hạn chế đi làm thêm*: Không thể phủ nhận làm thêm mang lại cho SV một số lợi ích nhất định như lợi ích về kinh tế và hình thành các KN giao tiếp xã hội. Tuy nhiên, những công việc này tốn nhiều thời gian và công sức nên SV bị sao nhãng hoạt động THHDC. Điều này ảnh hưởng rất lớn đến kết quả THHDC của SV.

2.4.2. Giải pháp dành cho GV

GV giảng dạy học phần HDC là nhân tố quan trọng ảnh hưởng trực tiếp đến việc hình thành và phát triển năng lực THHDC của SV. Trong hoạt động THHDC của SV, GV là người hướng dẫn, giám sát, đánh giá, nhận xét hoạt động tự học. Đồng thời, GV còn là người có nhiệm vụ truyền cảm hứng, tạo động lực cho SV phát huy triển năng lực TH. Do vậy, trong quá trình giảng dạy HDC, GV cần vận dụng nhiều PP giảng dạy khác nhau.

- *Vận dụng các phương pháp dạy học tích cực* như PP nêu vấn đề, giải quyết vấn đề, làm việc nhóm; trình diễn... vào giảng dạy HDC.

- *Đầu tư xây dựng nội dung bài giảng HDC*: Nắm vững nội dung bài giảng ở trên lớp là một trong những điều kiện cần thiết để SV có thể thực hiện hoạt động THHDC. Vì vậy, chất lượng nội dung bài giảng HDC có ý nghĩa quan trọng trong mục tiêu thu hút sự tập trung nghe giảng và hiểu bài của SV. GV có nâng cao chất lượng cho bài giảng HDC bằng cách; Thường xuyên thu thập những bằng hình liên quan đến trình HDC; Thường xuyên cập nhật những bài cứu mới nhất của các nhà nghiên cứu AN dân gian vào bài giảng nhằm làm tăng tính mới cho nội dung bài giảng HDC; Tập trung rèn luyện những KN quan trọng của HDC (rung, luyện, láy, phát âm nhà chữ...).

- *Hướng dẫn SV kỹ năng ghi chép và tổng hợp kiến thức*: Trong học tập, đặc biệt là ôn tập, GV hướng dẫn SV hệ thống kiến thức về HDC thông qua kẻ bảng, biểu đồ, đặc biệt là vẽ sơ đồ tư duy kết hợp lồng ghép hình ảnh, đường nét, màu sắc chữ viết đẹp mắt nhằm

phát huy khả năng sáng tạo trong trình bày kiến thức và tăng hứng thú với nội dung bài giảng.

- *Cụ thể hóa nội dung TH*: Nội dung THHDC phải thể hiện rõ mục tiêu cần đạt được của từng đơn vị kiến thức và kỹ năng. Ngoài ra, nội dung của THHDC phải liên quan đến nội dung bài học, có trong nguồn tài liệu GV cung cấp và phải phù hợp với khả năng TH của SV.

- *Hướng dẫn SV cách tra tìm kiếm và tra cứu tài liệu liên quan đến HDC*: GV hướng dẫn SV tìm kiếm các tài liệu về HDC và âm nhạc cổ truyền VN tại thư viện của nhà trường và trên mạng Internet.

- *Thường xuyên kiểm tra, đánh giá trong dạy học*: Bài của tra đánh giá kết quả THHDC của SV không dừng lại ở mức độ thuộc bài của SV, mà phải nhìn nhận và đánh giá sự hiểu biết bản chất của vấn đề, năng lực mở rộng kiến thức, năng lực tư duy và khả năng vận dụng vào thực tiễn. Thường xuyên kiểm tra đánh giá trong quá trình học tập giúp SV kịp thời phát hiện những ưu điểm và hạn chế của bản thân, qua đó có thể điều chỉnh hoạt động TH phù hợp để đạt được kết quả THHDC cao.

2.4.3. Giải pháp dành cho nhà quản lý

- Nhà trường thường xuyên mở rộng cơ chế, cách thức tiếp xúc gặp gỡ lấy ý kiến SV về những vấn đề liên quan đến THHDC.

- Nhà trường có quy chế cho SV ngành SPAN được mượn phòng thực hành để luyện tập HDC ngoài giờ học chính khóa.

- Thư viện của trường bổ sung nhiều tài liệu tham khảo về HDC cũng như AN truyền thống, trang bị nhiều máy tính nhằm thuận lợi cho SV truy cập, tra cứu tài liệu. Đồng thời, tăng cường hỗ trợ SV về tài liệu học tập thông qua phát triển thư viện truyền thống cũng như thư viện online với nguồn tài liệu phong phú và cập nhật.

3. Kết luận

Nâng cao chất lượng hoạt động THHDC cho sinh viên SPAN tại Trường ĐHSPT - ĐHQĐ là cần thiết trong bối cảnh giáo dục hiện nay. Kết quả của hoạt động THHDC phụ thuộc chủ yếu vào năng lực TH của bản thân người học. Nâng cao năng lực THHDC của sinh viên SPAN là nâng cao các yếu tố thuộc nội hàm khái niệm năng lực TH và nâng cao tính tích cực của các yếu tố tác động đến năng lực THHDC của SV.

Tài liệu tham khảo

[1] V.A. Cruchexki (1981), *Những cơ sở tâm lý học sự phạm*, NXBGD. Hà Nội

[2]. Nguyễn Yến Lê (2007), *Tự học - nhu cầu của thời đại*, NXBVăn hóa -TT Hà Nội.